

ВАЗДУХОПЛОВНИ

Издаје: Удружење пензионисаних војних летача
и падобранаца Србије. ЗЕМУН, Штросмајерова број 1
www.udruzenjepvlps.org

БИЛТЕН

Број 84, децембар 2018. године

ОБЕЛЕЖЕН ДАН 204. вбр

Свечана бина поводом Дана 204. ваздухопловне бригаде

Дан 204. ваздухопловне бригаде и дванаеста година од формирања те јединице свечано су обележени на аеродрому „Батајница“ у присуству команданта РВ и ПВО генерал-мајора Душка Жарковића. Честитајући празник командант 204. ваздухопловне бригаде бригадни генерал Жељко Билић подсетио је на славну традицију јединице, која баштини хероизам pilota 6. и 204. ловачког пука у Априлском рату 1941. године и у одбрани од НАТО агресије 1999. године. Истакао је да 204. вбр након увођења у наоружање нових летелица МиГ-29, Ласта и Ми-17В5, у наредним годинама очекују нови велики изазови које ће њени припадници као и све до сада савладати.

На свечаности су додељене награде и похвале најуспешнијим припадницима, а традиционално су додељене и захвалнице у знак сећања на мајора Зорана Радосављевића, након чега је уследио свечани дефиле јединице.

Дан 204. вбр обележава се у знак сећања на 2. децембар 1949. године када је формиран 204. ваздухопловни ловачки пук, који има најдужу традицију од свих јединица које су ушле у састав данашње 204. ваздухопловне бригаде.

Свечани дефиле припадника 204. ваздухопловне бригаде поводом Дана јединице

ОБЕЛЕЖЕН ДАН РВ и ПВО

Свечани строј на аеродрому Батајница поводом Дана РВ и ПВО

Дан РВ и ПВО – 24. децембар, обележен је на аеродрому „Батајница“. Свечаности су присуствовале високе старешине РВиПВО, МО и Војске Србије, представници СПЦ, пензионисани припадници вида, породице хероја РВиПВО, који су своје животе положили на олтар отаџбине.

Бригадни генерал Сава Миленковић, заменик команданта РВ и ПВО, подсетио је на славан пут нашег ваздухопловства од балканских ратова, Првог и Другог светског рата, ратних збивања на простору бивше СФРЈ, као и 1999. године у борби против НАТО агресије до данашњих дана. Историју вида исписале су генерације pilota, противавионаца, војиноваца, техничара и специјалиста различитих профила.

Дан РВ и ПВО обележен је и на аеродрому „Лађевци“ и у касарни „Бањица-2“. Дан РВиПВО обележава се 24. децембра, на дан када је 1912. године формирана ваздухопловна команда у Нишу.

Свечана академија поводом Дана РВ и ПВО одржана је у Дому ваздухопловства у Земуну, у присуству високих државних и војних званичника и припадника вида.

Свечана академија поводом Дана РВ и ПВО у Дому ваздухопловства Земун

ОБЕЛЕЖЕНО ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ОД СТРАДАЊА ПОСАДЕ АВИОНА АН-12 У ЈЕРМЕНИЈИ

Верским обредом и полагањем цвећа на споменик у Земунском парку припадници Ратног ваздухопловства и ПВО обележили су тридесетогодишњицу страдања посаде транспортног авиона који се 12. децембра 1988. године срушио у Јерменији.

Венце на спомен-крст у Земунском парку положили су делегација РВиПВО предвођена замеником команданта бригадним генералом **Савом Миленковићем**, почасни конзул Републике Јерменије у Србији **Предраг Томић**, породице страдалих ваздухопловаца, представници јерменске заједнице у Србији и чланови удружења која негују ваздухопловне традиције. Након церемоније у Земунском парку за учеснике комеморативног скупа уприличен је пријем у Дому ваздухопловства у Земуну.

Седмочлана посада авиона АН-12 страдала је 12. децембра 1988. године, приликом пада авиона наомак Јеревана допремајући хуманитарну помоћ становништву угроженом катастрофалним земљотресом који је погодио Јерменију. Том приликом погинули су потпуковници **Предраг Маринковић** и **Милан Мичић**, мајори **Владимир Ерчић** и **Миленко Симић** и заставници прве класе **Милисав Петровић**, **Бориша Мосуровић** и **Јован Зисов**.

Као знак захвалности за пружену помоћ и у знак сећања на страдалу посаду јерменски народ је 1993. године Београду даровао хачкар – крст у камену, препознатљив знак јерменске културе. Спомен-крст који је постављен у Земунском парку место је сећања на погинуле припаднике РВиПВО.

Представници Војске Србије су истим поводом положили цвеће на хачкар у Новом Саду који се налази на месту некадашње јерменске цркве.

Делегација Министарства одбране и Војске Србије коју је предводио бригадни генерал **Жељко Биљић**, командант 204. ваздухопловне бригаде, претходно је учествовала на комеморацији одржаној у Републици Јерменији.

Полагање венца пред хачкар у Земунском парку

Породице погинулих припадника РВ и ПВО

ВАЗДУХОПЛОВНА ХРОНОЛОГИЈА

- Почетком јануара 1913. године, после формирања Ваздухопловне команде српске војске, на аеродрому Трупалско поље код Ниша је почело летење српских пилота, упркос јакој зими и снежним падавинама. Тада су забележена и два авиоудеса. Поручник пилот Јован Југовић, командир Аеропланског одељења, лакше је оштетио свој авион. Поднаредник пилот Војислав Новичић је на слетању поломио свој авион и задобио теже повреде, због којих је дуже време провео у болници.

- **5. јануара 1945. године**, почео је са радом штаб Девете обласне базе у Новом Саду. Први командант је био пуковник Тодор Узелац.

- **9. јануара 1911. године**, приликом приказивања летења на авиону, у Београду је погинуо Едвард Русјан.

- **15. јануара 1943. године**, полетео је први југословенски пилот поручник Аугустин Грошељу 1. тренажном сквадрону РАФ-а на аеродрому Ел Балах. Он је по завршетку комплетне преобуке, 3. фебруара полетео за а. Такордија у Египту.

- **17. јануара 1918. године**, на Солунском фронту су формиране Прва и Друга српска ескадрила.

- **17. јануара 1945. године**, почела су дејства јединица Групе ваздухопловних дивизија у подршци југословенским армијама.

- **19. јануара 1913. године**, у Србију је дошао чувени француски пилот Жил Ведрин.

- **20. јануара 1944. године**, у Салаветрију је формиран Штаб ваздухопловних школа НОВЈ. После рата све до 1990. године, овај датум је обележаван као Дан Ваздухопловне војне академије.

- **21. јануара 1963. године**, на београдски аеродром, слетела је прва ЈАТ-ова КАРАВЕЛА, YU-АНА.

- **21. јануара 1977. године**, на аеродрому Батајница, полетео је прототип двоседа Орао.

- **26. јануара 1972. године**, од подметнуте бомбе, над Чехословачком је, изнад места Српске Каменице експлодирао ЈАТ-ов ДЦ-9 YU-АНТ. Погинуло је 27 путника и чланова посаде. Пад са око 10000 метара једино је преживела стјуардеса Весна Вуловић, која је након тога ушла у Гинисову књигу рекорда, као једина особа која је преживела пад са тако велике висине.

- **27. јануара 2000. године**, Еуроконтрол је поново успоставио саобраћај преко Обласне контроле Београд.

- **28. јануара 1957. године**, на београдски аеродром је слетео први ЈАТ-ов ИЛ-14, YU-ADE.

У сусрет 95-тој годишњици ваздухопловне штампе у нас ОБНОВИМО „ВАЗДУХОПЛОВНИ ГЛАСНИК“

Ваздухопловство као једна од најзначајних цивилизацијских тековина XX века довело је и до појаве ваздухопловне штампе у виду научних, литерарних и популарних дела која су била значајан информатор, аниматор и едукатор у његовом развоју.

У нас се ваздухопловна штампа појавила почетком треће деценије XX века, развијала се и доживљавала успоне али и падове. Од пре неколико година ваздухопловна штампа у нас је скоро замрла. Шта и како даље?

Развој ваздухопловне штампа у нас

Ваздухопловна штампа у нас има дугу традицију. По томе, као о по много чему, ми смо део Европе. Ретко ко зна да је у Београду, пре 94 година почео да излази ваздухопловни часопис „Наша крила“ један од првих такве врсте, не само код нас, него и у овом делу Европе, први на Балкану. Тај првенац српске ваздухопловне штампе угледао је светло дана октобра 1924. године. После су излазили и други часописи и новине с ваздухопловном тематиком:

- Алманах ваздухопловства, 1927-1930. године;
- Годишњак ваздухопловства, 1931-1941. године;
- Ваздухопловни гласник, 1927-1941. године;
- Аеро, 1938-1940. године;
- Глас ваздухопловства, 1946-1969. године;
- Народна крила, 1947. године;
- Крила Армије, 1948-1991. године;
- Чувари неба, 1949 -1950. године;
- Аеросвет, 1951-1964. године, а и касније се појављивао часопис са тим именом;-
- Вациона, 1953. године;
- Гласник РВ и ПВО, 1970-1992. године;
- Космоплов, 1969. године;
- Галеб, 1969-1971. године;
- Авијатика, од 1993-1997. године;
- Аероплан, 1996. године;
- Аеромагазин, 1998 - 2015. године;
- Лет, 1998. године, и други.

Пре Другог светског рата у Југославији је излазило осам ваздухопловних листова, а после рата тринаест. Такође, богата је била и издавачка делатност. Повремено је било још неколико публикација.

Од 1991/92. године било је покушаја да се издаје ваздухопловни лист или часопис: изашла су два броја листа „Аероплан“ и осам бројева листа „Авијатика“. Преокрет је учињен 1998. године када су се на небу ваздухопловне штампе појавила два нова веома квалитетна домаћа часописа: „Аеромагазин“ и „Лет“. „Наша крила“ обновљена су октобра 1993. године али угашена почетком двехиљадитих.

Поред ова три ваздухопловна гласила која имају опште ваздухопловни карактер и значај, излазило је још неколико гласила разних цеховских удружења ваздухопловаца: линијских пилота, контролора летења, стјуардеса и стјуарта, механичара и инжењера и других.

Удружење за неговање ваздухопловних традиција и бригу о имовини ваздухопловних организација издавало је „Аеробилтен“ (преко стотину бројева). Тај билтен, са наднасловом Српски ваздухопловно историјски гласник (The Serbian Airhistorical Herald) педантно је бележио све оно што се догађало у свету ваздухопловства код нас и у иностранству и драгоцен је историјска грађа.

Пожелимо свим гласилима да излазе дуго на задовољство читалаца, ваздухопловаца пре свега и на добробит наше земље и народа. Вратимо се почецима ваздухопловне штампе у нас и тој традицији коју имамо ево већ скоро три четвртине века.

Ваздухопловство у српској штампи

Према подацима Музеја југословенског ваздухопловства у Србији је први пут о ваздухопловству писано у „Српским новинама“ број 76. и 77. из септембра 1844. године. Дакле, пре 184 године. Тада је изашао чланак „Воздухопловије“ из пера Матије Бана.

Прва ваздухопловна књига „Шетња по облацима“ аутора професора др Ђорђа Станојевића нашла се пред читаоцима у Србији 1884. године.

Српска штампа је пратила развој ваздухопловства у иностранству. То је давало подстрека да се ваздухопловство уведе у српску војску. Отпори су били снажни. У „Ратнику“, српском листу за војне науке, новости и књижевност, објављено је од 1885. до 1902. године више текстова о ваздухопловству и балонима. Посебно је разматрана њихова употреба и примена у војне сврхе.

На размеђу 19. и 20. века у српској војсци, поред конзервативних, било је и официра који су схватили значај технике и увођења ваздухоплова. Министар војни, послао је 1901. године у Русију једног официра на школовање за пилота балона. По повратку 1902. године, инжењеријски капетан Коста Милетић је уз извештај, предао и елаборат за организацију ваздухопловства.

Како се развој ваздухопловства ширио, растао је и број написа у новинама. У томе је предњачио војни лист „Ратник“, а од оснивања 1904. године и лист „Политика“, а и многе друге новине и часописи. Посебно су се са том проблематиком бавили војни листови и часописи, затим и специјализовани листови и часописи у друштву, као и периодика,

Стање ваздухопловне штампе данас

Какво је стање данас, у другој деценији XXI века у Србији не постоји ни једно ваздухопловно гласило, нити у штампаној нити у електронској форми. Изузетак је „Ваздухопловни билтен“ који једном месечно, већ осам година издаје Удружење пензионисаних војних летача и падобранаца Србије (УПВЛПС), као електронско гласило, које се за чланове који не користе интернет умножава у двадесетак примерака.

Интернет је повезао свет и омогућио трунуту доступност информација о свему и свачему, па и о ваздухопловству. Шта са ваздухопловном штампом у таквим условима? Тачно је да интернет пружа могућност да се до информација дође брзо, али то су пре свега „готове“ информације. Шта је са креативношћу, где је стварни живот? Зато су мишљења подељена - једни кажу да је због интернета штампа мртва, други да није. Истина је негде у средини. Електронска форма пружа шансу да се на један нови начин издају ваздухопловни листови и часописи и да се развија стваралаштво. То тражи много рада и труда.

Да ли нам је потребно ваздухопловно гласило?

Одговор би могао бити да није, јер се нико не интересује за то, нити покреће било какву иницијативу. Поготово је лоша порука што за овакву врсту штампе нема финансијских средстава нити је било ко спреман да их издава.

Може ли бити развоја ваздухопловства без ваздухопловне штампе, без ваздухопловне теорије, без ваздухопловних школа и научно-истраживачких установа, без најшире основе у друштвеној свести о томе и систему информисања, такође о томе, и у функцији развоја тога, тј. ваздухопловства?

Не желим да даље набрајам шта све у вези са тим није добро, желим да подржим сваку иницијативу усмерену у правцу унапређења стања и развоја тих дефицитарних садржаја ваздухопловства, без којих развоја и напретка нема.

Желим да позовем све оне које су спремни да се без материјалне накнаде, у тешким условима, у неизвесној ситуацији, придруже у оформљењу редакције и покретању издавања листа (часописа) „Ваздухопловни гласник“, у електронској форми.

Колеге ваздухопловци, пријатељи и љубитељи ваздухопловства, јавите се да заједничким снагама креирамо, уређујемо и издајемо „Ваздухопловни гласник“ у новом добу у новој форми!

Златомир Грујић

РУСКИ СТРАТЕШКИ БОМБАРДЕРИ ТУ-160 СЛЕТЕЛИ У ВЕНЕЦУЕЛУ НАКОН 10.000 КМ ЛЕТА

Венецуела је поздравила долазак руских стратешких бомбардера Ту-160 као прилику да демонстрира своју одлучност да брани нацију од могуће стране војне интервенције, уз помоћ "пријатеља" ако буде потребно.

Два стратешка бомбардера Ту-160 направила су елегантно слетање на Међународни аеродром "Симон Боливар", где их је поздравила гарда Ваздухопловних снага Венецуеле. Руски пиоти су слетели на писту на којој су показали својим колегама стратешки бомбардер познатији као "Бели лабуд", након управо пређених преко 10.000 километара како би стигли до карибских обала и учествовали у "комбинованим оперативним летовима" са Ваздухопловним снагама Венецуеле.

Ту-160, надимак "Белог лабуда" у Русији и НАТО назив "Blackjack", највећи је суперсонички борбени авион на свету. Авион на дуги домет, способан да носи нуклеарне и конвенционалне ракете, може покрити раздаљину више од 12.000 километара без пуњења горива. Руске ваздухопловне снаге су спровеле сличне нон-стоп летове у Венецуели 2008. и 2013. године.

Лет за Венецуелу преко Атлантског океана, Баренцовог мора, Норвешког и Карибског мора није остао незапажен, јер су норвешки авиони Ф-16 пратили руске авионе током лета, иако је према руском Министарству одбране лет "у строгој сагласности са међународним прописима о коришћењу ваздушног простора". Долазак стратешких бомбардера у латиноамеричку земљу уследило је након прошлонедељне посете председника Венецуеле Николас Мадуре Москви. Извор: *Восток.рс*, 11.12.2018. године.

ДВА АМЕРИЧКА АВИОНА СРУШИЛА СЕ КОД ОБАЛЕ ЈАПАНА

Два авиона америчког Маринског корпуса срушила су се у море у још необјашњеној несрећи код обале Јапана, при чему је нестало седам чланова посаде, а операција потраге и спасавања је у току, саопштили су амерички званичници.

Авиони су полетели из ваздухопловне станице Маринског корпуса Ивакуни и изводили су редовну обуку када је дошло до несреће, саопштио је Марински корпус.

Марински корпус није пружио више детаља о овом инциденту, који се догодио у 02:00 сати у четвртак по јапанском времену, преноси Ројтерс.

Неименовани амерички званичник је рекао да је реч о борбеном авиону Ф/А 18 и авиону за допуну горивом КЦ-130, у којима се укупно налазило седам чланова војног особља.

Амерички званичници нису сигурни како је дошло до тог несрећног случаја, али ниједан од њих није изразио сумњу да је реч о насилном чину. О инциденту је покренута истрага.

Марински корпус је навео и да су јапански авиони за потрагу и спасавање одмах одговорили пруживши помоћ у напорима да се пронађу евентуално преживели. Извор: *Спутњик*, 02.12.2018. године.

МОДЕРНИЗОВАНИ СТРАТЕШКИ БОМБАРДЕР ТУ-22М3М ИЗВЕО ПРВИ ПРОБНИ ЛЕТ

Модернизовани руски стратешки Ту-22М3М извео је први пробни лет са аеродрома „Горбунов“ у близини Карања, саопштено је из руске компаније за производњу авиона „Тупољев“.

Посадом летелице је руководио пилот Олег Петунин, а лет се одвијао на надморској висини од 1.500 метара и трајао је 37 минута, наводи се у саопштењу.

Током лета посада је тестирала све системе на летелици који су унапређени у односу на претходне modele, а према речима пилота, лет је протекао уобичајено и целокупна опрема је функционисала без проблема.

У оквиру велике модернизације бомбардера Ту-22М3М инсталиран је нови систем са модерном дигиталном електрономском опремом.

То је омогућило да се повећају прецизност навигације и ниво аутоматизације контроле и поједноставе одржавање авиона и његова припрема за лет.

Као резултат тога, борбени потенцијал те летелице значајно се проширио, додаје се у саопштењу компаније „Тупољев“. Извор: *Восток.рс*, 29.12.2018. године

СУ-57 БИ МОГАО НОСИТИ ХИПЕРСОНИЧНУ РАКЕТУ „КИНЖАЛ“

Напредни вишенамени авион Сухој Су-57 могао би бити наоружан хиперсоничном ракетом попут "Кинжала". За разлику од великог, већ представљеног пројектила, будући ће бити довољно мали да се уклопи у величину авиона.

Кинжал је руска балистичка ракета која се лансира из ваздуха, са брзином лета од 10 Мах-ова и дометом од 2.000 км. Пројектил се испаљује са већ покретне платформе, попут авиона МиГ-31К пресретача или бомбардера Ту-22М3.

Руска војска жели да наоружа Су-57 са мањом хиперсоничном ракетом која се може уградити у труп авиона. "Кинжал" је тренутно је у тестној служби. Извор: *Восток.рс*, 06.12.2018. године.

ISSN (Online) 2560-4708

Ваздухопловни билтен излази месечно у електронској форми. Наменен је члановима УПВЛПС, ваздухопловним ветеранима и љубитељима ваздухопловства. Уређење и припрема: Златомир Грујић и Милан Ракић.
Е-пошта: zlgrujic@gmail.com www.udruzenjepvlps.org